

Қазақ этнопедогогикасы мен ұлттық тәрбиенің дамуы

Топ: Иняз

Орындаған: Сеитметова Н.

Қабылдаған: Минасипова А.Р

Тараз 2016

Жоспар

Кіріспе

1. Ұлттық тәлім-тәрбие тарихнамасы
2. Ұлттық тәрбие үрдісінің халық тұрмысында кешенді жүргізілу жүйесі
3. Ұлттық тәлім-тәрбие дүниесін қалыптастырушы факторлар
4. Ұлттық тәлім-тәрбиенің негізгі қағидалары
5. Ұлттық тәлім-тәрбиенің әдіс-тәсілдері
6. Этнопедагогика тарихнамасы

Қорытынды

Қолданылған әдебиеттер тізімі

Кіріспе

Адам баласының ұлы бақыты-онда ақыл бар, ендеше, сол бақытты қолдан шығарып алмай, аялап ұстау қажет. Ата-бабамыздан келе жатқан салт-дәстүрлеріміз-халқымызды нешеме «тар жол тайғақ кешулерден» аман алып шыққан ұлттық құндылықтарымыз. Өркендеу жолымен болашаққа бет түзеген елде тойып та, тоңып та секірмеген жөн. Құт-береке ордасы-қасиетті шаңырақты қастер тұтуымыз керек.

Этнопедагогиканың өзектілігі, ең алдымен адам өміріндегі халықтың тәрбиенің алатын ерекше маңызды рөлімен анықталатын мазмұнын түсіндіру. Адам әлуметтенуінің маңызды құралы бола отыра халықтық тәрбие балалар мен жасөспірімдерді қоғамда өмір сүрудің түрліше тәртіптеріне даярлайтын ерекшелігін түсіндіру.

Тәрбиенің отбасында алатын орны айрықша. Оны ешнәрсемен алмастыруға болмайды. Халқымыз бұл мәселеге ежелден-ақ ерекше мән берген, себебі, болашақ осы отбасынан басталады. Тәрбие бастауы-отбасы. Жақсылық пен ізгілік дәні шақырақтың астында өнеді. Ащы да болса бүгінгі ақиқат мынау: үлкенге құрмет, кішіге ізет деген түсініктен қазіргі жастарымыздың санасы алшақ. Олардың дүниетанымы сыртқы жылтырақты бірінші орынға қояды. Сәнді киінуге, сыртқы келбетке көбірек ден қояды.

Ұлттық тәлім-тәрбие тарихнамасы

Қазақ халқы бала тәрбиесіне қоғамдық мән беріп, ерекше көңі бөлген. Оның аса жауапты қоғамдық мәселе екенін мойындамай отырып, халықтың әр түрлі әлуметтік топтары бала тәрбиесінің мақсаты мен міндетін, оның іске асу жолдарын өз мүддесіне сай, өзінше шешуге тырысатын. әрине бала тәрбиесі барлық әлуметтік топтарға ортақ, бәріне бірдей қажетті жақтары да аз емес, көп –ақ. Мұндай ортақ жағдайлар ең алдымен баланың адамгершілік қасиеттерін, елжандылық сезімдерін тәрбиелеу болып табылады.

Адамның адамгершілік қасиеттерін тәрбиелеу дегеніміз жан –жақты мазмұны кең құбылыс.

Ұлттық тәрбие үрдісінің халық тұрмысында кешенді жүргізілу жүйесі

Қазақ этнопедагогикасы өзіндік тарихы бар, өзіндік төл тума кейіп, тәрбиелік жүйеге ие. Ол өзге туыстас қырғыз, өзбек, түркімен, қарақалпақ этнопедагогикасы сыяқты ежелгі көне түркі халық педагогикасы негізінде өзіне түркілердің көпғасырлық тәжірибиесін сіңіріп қалыптасты. Қазақ этнопедагогикасының көзге түсерліктей әбден қалыптасуы XV-XVI ғасырларға, қазақ халқының жеке этникалық қауым ретінде алға шығуы мен байланысты.

Ұлттық тәлім-тәрбие дүниесін қалыптастырушы факторлар

Дүниетанымдық–мифологиялық және діни-рухани ықпалдар

Қоршаған ортадағы табиғат құбылыстары. Жертану һәм аспантану әфсаналары. Аллаһтану негіздері. Эндогендік һәм экзогендік күштер. Қоршаған ортадағы климаттық, биосфералық, экологиялық құбылыстар. Мифологиялық, дүниетанымдық, философиялық қағидалар. Діни-рухани жазбалар мен болжамдар

Тарихи-әлеуметтік және мәдени-этнографиялық ықпалдар

Қоғамдық құрылыс кезеңдеріндегі саяси оқиғалар. Әлеуметтік өзгерістер мен қарым-қатынастар. Мәдени-этнографиялық мұралар. Салт-дәстүрлер шежірелер, жазбалар және сына таңбалар. Өнер, білім һәм ғылым. Тұрмыс-салттар. Рухани және материалдық мәдени мұралар.

ҰЛТТЫҚ ТӘЛІМ- ТӘРБИЕ

Ұлттық болмыс һәм қасиеттер ықпалдары

Болжау мен көріпкелділік. Таным жүйесі. Ойлау мен сөйлеу һәм тұспалдау мәдениеті. Мақал-мәтелдер мен бата-тілектер. Ұлттық сана-сезім. Жақсылық пен жамандық қайшылықтары. Тұлға болмысы.

Қазіргі заман ықпалдары

Ғылыми-техникалық прогресс. Соңғы технологиялар жетістіктері. Технократиялық жүйелер. Компьютерлік жобалау және Интернет жүйесі. Заң және адам. Экономикалық, демографиялық, интеграциялық және экологиялық алғышарттар. Ұлттық генофонд және менталитет. Кибернетика және синергетика негізді. Оқыту жүйесінің жаңа модельдері

Ұлттық тәлім-тәрбиенің негізгі қағидалары

Ұлттық тәлім- тәрбиенің негізгі қағидалары

Ақылды, намысқор және көпшіл болу. Өнегелі және арманшыл болып өсу. Айтқан сөзді тыңдау. Адамгершіл, шыншыл және байсалды болу.

Қонақжайлылық. Сыпайылық. Мейірбандылық. Әдет-ғұрыптарды қастерлеу. Үлкен адамдарды сыйлау. Бата-тілектерді дәріптеу.

Парасатты, қанағатшыл, елжанды және отансүйгіш болып өсу. Қайратты, әділетшіл һәм адалдық қасиеттерді бойына сіңірген тұлға болу

Тыйым сөздер мен ырым-сырымдарды сақтау және қастерлеу

Тәлім-тәрбиенің біртұтас этнокомплекті түрде жүргізілуі

Денсаулықты шыңдау және тазалықты (гигиенаны) сақтау. Салауатты өмір салтын қалыптастыру.

Үлкенді өнеге тұту. Кішіге ізет көрсету. Ұлттық қазыналарды қастерлеу. Өсиеттер мен аманаттарға назар аудару.

Өскен ортаның ықпалдарына мән беру. Табиғат заңдылықтарын, жануарлар дүниесін, өсімдік жамылғысымен танысу

Ақылды, білімді болып өсу. Ақыл-ойды дамыту әрекеттері. Дамыта отырып тәрбиелеу үрдістері.

Ұлттық тәлім-тәрбиенің әдіс-тәсілдері

Жазу, саяу, Айтқызу, үйрету, үйрену. Асыл кеңес беру және баулу. Бақылау, қайталау және салыстыру. Ойындар мен жұмбақтар. Жазу-сызу және оқыту.

Дидактикалық талап

Тәртіпті ұқыпты болу. Кемшілігін айту. Талап қою және сендіру. Мақтау, мадақтау және сендіру. Талпындыру және жігерлендіру. Мінез –құлық пен жас ерекшеліктерге мән беру.

Әлеуметтік-этикалық талап

Ұлттық тәлім-тәрбиенің әдіс-тәсілдері

Ырымдар мен тыйым сөздер

Керегеге керіме. Жағымды таянба. Шашымды жайма. Саусақты шошайтпа. Табалдырлықты баспа. Таңдайымды қақпа. Бүйіріңді таянба. Көлі баспа.

Тұрмыс-салттық талаптар

Үлгі-өнеге. Қызығушылығын арттыру. Жазалау және зеку. Ұлттық дәстүрлерді пайдалана отырып шара қолдану. Түсіндіру. Көз жеткізу. Ар-намысын ояту. Ойландыру. Тапсырма беру. Еңбегін және білімін бағалау.

Этнопедагогика тарихнамасы

Қорытынды

Этнопедагогиканың өзектілігі, ең алдымен адам өміріндегі халықтың тәрбиенің алатын ерекше маңызды рөлімен анықталатын мазмұнын түсіндіру. Адам әлуметтенуінің маңызды құралы бола отыра халықтық тәрбие балалар мен жасөспірімдерді қоғамда өмір сүрудің түрліше тәртіптеріне даярлайтын ерекшелігін түсіндіру.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

- 1.Жарықбаев Қ., Қалиев С. Қазақ тәлім-тәрбиесі. Алматы, «Сана», 1995
2. Жарықбаев Қ., Қалиев С. Қазақтың халық педагогикасының тарихынан. Алматы, «Кітап», 1992
- 3.Қалиев С. Халық педагогикасының тағылымдары. //Бастауыш мектеп-1991-№5 – 26 б.
4. Қалиев С., Базилов Ж. Қазақ халқының салт-дәстүрлері. Алматы, РБК, 1993
- 5.Мырзатаева Б.Халықтық салт-дәстүрлердің бала дамуына ықпалы. Ұлағат – 2002 №5 37 б.
- 6.З.Әбілова, Қ.Қалиева «Этнопедагогика оқулығы» Алматы 1999жыл

*Назар
аударғандарыңызға
рахмет!!!*